

BUNOJA LAPSILLE,

luettaviksi

Kotona ja Koulussa.

Kokoillut

A. Pietikäinen.

Viides vihko.

Sortavalassa,
Toimittajan kustantama,
1884.

UNIONIA LAPSILLE

Botanica in Scandinavia

A. J. J. J. J.

1. * Ewankeliumi wirsi.

1. Ihminen tänne päälle maan,
Ruin outo matkalainen waan,
On hetkeks aikaa luotu,
Ja hänelle täll' ijälvään,
Niin lyhyellä, yhtenään
Surua, huolta suotu.

2. Hän tänään wiel' on terveenä,
Ja huomenna jo kylmänä;
Mit' auttoi voimans juuri?
Näin katoa maailman foreus,
Ja kunnia ja kopeus,
Ruin kedon kukka juuri.

3. Ei meitä walta, rikkaus,
Ei woima, nuoruus, kauneus,
Ei ystävääkään auta;
Maailman kaiken tavara
Ei kuolemasta wapahda,
Kun aukeaapi hauta.

4. Ei auta tiedon tutkinnot,
Ei ruhtinasten suosinnot,
Kuitenkin täntyy kuolla;
Ken täältä walmistumatta
Käy ajast' armon, armotta
Sen täntyy ijät' olla.

5. Siis kuule, armas ystävän',
Jos tahdot saada elämän,

Niin älä wäsy waiwaan;
 Waan pysy aina sanassa!
 Se ompi sulle tufena
 Ja saattaa riemuun taiwaan.

6. Jos onkin ristic raskaampi
 Ja kiritukses kowempi,
 Parempi sun tot' olla,
 Kuin jos jo täällä osasi
 Sinulle Herra antaisi,
 Ja hylkäis tuomiolla.

7. Jos lihallei ainaisen
 Sä saisit myötäkämisen,
 Niin pensentyisit pian;
 Siis ratas Isä kirittaa,
 Tääll' alla ristin kuljettaa
 Autuuteen uskowiiaan.

8. Sä jälkeen ajan murhettien
 Saat ilon luona Kristuksen
 Suuresa kunniasja;
 Ei ihmisjärki arvata
 Voi iloa ja autuutta,
 Tok' ompi taiwahassa.

9. Mit' uskollinen Jumala
 Lupaapi meille sanassa,
 Se olkoon turwanamme!
 Hän tähden Poikans Kristuksen
 Antaapi meille autuuden
 Perinnöfemme. Amen!

2. * Tunnon rauha.

1. Ah, kellä puhdas tunto on
 Ja kalwamaton mieli,

Jonk' ain' on vetki polveton
 Ja laittamaton kieli,
 Jot' oikeast' ei luovuttaa,
 Ei wäärän puoleen horjuttaa
 Voi wilpin wiehättyset.

2. Sen filmä aina kirkas on
 Ja otsa puhdas hohtaa,
 Bowess' on sydän pelwoton,
 Jos funka kumman kohtaa.
 Hän on kuin nuori neitonen,
 Jokaisen mielitehtoinen,
 Waikk' olfoon wanhus harmaa.

3. Kuin yöksi maata painaksen
 Ja Luojahansa luottaa,
 Hän kummitusten, peikkojen
 Näköj' ei säily suotta,
 Waan unittoman yön lepää
 Ja riemullisesti herää
 Hyvien töiden toimeen.

4. Jos korwensyöntä ystfinään
 Hän kolkkoakin sulkee,
 Tai meren aallot myrskyillään
 Häntään jos häntä sulkee,
 Hän hämmästy ei silloinkaan,
 Hänell' on rauha rinnassaan
 Ja turwa tunnosjansa.

5. Hän kaunis on kuin kuffainen,
 Raitis kuin lewät-aamu,
 Waan omantunnon-waiwainen
 Se hoippuu niinkuin haamu,
 Ja päivät sekä pitkät yöt
 Sen entiset pahuiden työt
 Hänt' aina ahdistawat.

3. * Hautauswirsi.

1. Jo waiti nyt, walitus-äänet!
 Ei itkunne, ystävät, auta;
 Waan kuolo, te jälkehen jääneet,
 Wie eloon Kristuksen kautta!

2. Ah mitähän raamatut tafaa
 Ja hautojen patsahat haastaa?
 Tää ruumis, mi lewossa makaa,
 On taas ylös nousewa maasta.

3. Nyt maailman myrskynistä vapaa
 Se kätkösf' on rauhallisessa;
 Näin nukkui, kunnes se tapaa
 Taas sielunsa kirkkaudessa.

4. Ei wiivy se riemuinen koitto!
 Kun waltansa jättääpi tuoni,
 Jo joutuupi elämän woitto,
 Taas sykkiipi sydän ja suoni.

5. Ja jäsenet maatuneet maassa
 Ne katoowaisuuksensa muuttaa,
 Ja autuaan sielunsa kanssa
 Taas alkawat eloa uutta.

6. Kas siemenkin wirkoopi, waikka
 Sen maaks oli muuttanut multa;
 Kun joutuupi hedelmän aika,
 Se tähkänä kiiltää kuin kulta.

7. Näin ruumiskin kirkasna vielä,
 Parempina aikoina Herran,
 On yhtyvä sieluunsa siellä,
 Kus' ijäinen autuus on Herran.

8. Näin sille, jos' uskos' on kuollut,
 Nyt walkeepi autuuden koitto;

Jonk' elämä Kristus on ollut,
Myös kuolokin hällen on voitto.

9. Siis, maa, ota rauhasi suojaan
Tää siemen, tää kylwämä Herran,
Siks kun sä sen kästystä Luojan
Tuot taimahan laihona ferran.

10. Tään majans on jättänyt henki,
Jok' ylhäisen syntynsä näytti;
Taimaallinen wiisaus senki
Ja Kristuksen rakkaus täntti.

11. Jää rauhaan! Nyt tätze jo, multa,
Nää jäähtyneet jäsenet wainaan
Min' sifsi, kun Jumala sulsta
On takaisin waatima lainan.

12. Kun aamu se walonsa näyttää,
Ja aukepi manalan powi,
Niin Jumala toiwomme tänttää,
Ja aukepi taimahan owi.

13. Suo autuas loppu myös meille,
Di Jesus, sun kuolemas kautta!
Meit' johdata elämän tielle
Ja niin iki-ilohos auta!

4. Kuwa.

1. Mun huonehessani seinäll' on
Yks kuwa halpa ja koruton,
Se siinä ollut on monta vuotta,
Ja aina ihaelen ma tuota.

2. En tiedä mi siinä miehättää,
Lumenko peittämä harmaa pää,

Wai surun uurtamat waot tuoko,
Wai filmän lempeä tuike tuoko.

3. En tiedä; mutta niin lämmin on
Sen läheisyys kuin auringon,
Ja ompa kuin hänen katsannostaan
Heloittais taiwahan rauha vastaan.

4. Ma tuntekautia ihailien
Kuwoa tuot' yhä katselen,
Ei sulho kultaan puutastuwaa,
Niin tyystin katso kuin minä kuwa.

5. Ja kun ma katson, niin vähittäin
Herääpi muistosa mielessän
Niin armahaita, niin ihanoita
Ja kaiwatesani katkeroita.

6. Ma poies mentehen polwetteen
Nään lapsuusmaailman riemuitteen,
Nään kynttilöitä ja joulupurta
Ja ystäwyksiä hymysuita.

7. Ja ompa kuin kuwa elon sais
Ja mua hellästi katsahtais,
Ja ompa kuin hänen katsannastaan
Heloittais taiwahan rauha vastaan.

8. Ja senhän wuoksi niin lämmin on
Sen läheisyys kuin auringon.
Mut ken se ompi se armahainen?
Mun oma äitini on se wainen.

5. Pimeä isoton pirtti.

Oli mulla muoto nuiainen,
Oli muoto nuien rinnan,

Kun ma notkuin nuorempänä,
 Rasvoin heinäkarivallisna.
 Hyvä oli lapsen lassa olla,
 Hyvän vanhemman värässä;
 Itävä isättä olla,
 Duto äitittä eleä,
 Väiwa fuuri vanhemmatta:
 Piniä isoton pirtti,
 Väikka päivä paistatohon,
 Sofia emoton soppi,
 Väikka kuu kumottatohon.

6. Grääsä kansanjuhlasja.

1. Maan, wetten yli ilma raikas kulki,
 Uus' aika koetteli lentoaan;
 Ja peitost' yön nyt astui kansat julki
 Ja niiden kans' uus henki maailmaan.
 Se oli raikas henki aamuruston,
 Jos' innostuksen toi ja toivon, uston,
 Ja salamoina iski sydämiin,
 Ja heikot säteet Suomeenkin se heitti,
 Mut usma meiltä vielä päivän peitti,
 Tääll' isänmaata vielä kaimattiin.

2. Se Suomen korpimailla vielä säilyi
 Ja turvetaton alla piilihen,
 Kuin simpukkainen kuoressaan se piilyi
 Ja art' ol' astumahan ilmoillen,
 Siks kun sen Lönnrot löys ja kuoren taittoi
 Ja salomaiden aarteet ilmi laitto
 Ja maiden, kansain ihailtaviks toi,
 Ja etemme, kuin lumonnut ois taika,
 Uus maailma nyt aukeni, ja aika
 Se meihin filmäns' ihmetellen loi.

3. Ja salot wiherjoi ja päivä koitti,
 Ja lämmin liikkui yli wetten, maan,
 Ja laulut kaikui, mahtavasti soitti
 Nyt Runeberg'kin jätti-kanneltaan.
 Uus' aik' on tullut, uuden ajan riennot
 Nyt kulkee kautta maiden, tähtää tienot,
 Mut kansan wiel' on werho filmillään,
 Siks kunnes Snellman hengen voimallansa
 Pois loihdi peittehet, ja Suomen kansa
 Tul' omaa itseänsä näkemään.

4. Ja hänen sanansa kuin miekka kosti
 Ja sydämistä murssi kylmän jään,
 Ja hänen äänens' innostuksen nosti
 Ja tunteet pyhimmät sai syttymään.
 Ja wanhat, nuoret kansan alttarille
 Nyt kilwan riensi uhraamahan sille
 Etunsa, onnensa ja elämän.
 Ja kansan wainiolla paahtoi helle,
 Ja wiljoja nyt nousi tanterelle,
 Jonk' äsken karje näytti peittävän.

5. Ja alat, joita peitti unheen laineet,
 Nyt auraamaan käy Drjö Koskinen.
 Ja kansan onnenwaiheet, työt ja maineet
 Nyt astuu kirkkahina ilmoillen.
 Ja Suomalainen tuntee rinnassansa
 Nyt Suomalaiseks' itsensä, ja kansa
 Täys-ikäisyyden waltakirjan saa.
 Ja powen pohjukasta riemut raikuu,
 Ja kautta maiden, mantereiden kaikuu:
 Nuo miehet eläköön ja synnyinmaa!

7. 3. Topeliukselle.

1. Jo aurinkoinen kultiaan
 Voi maille maisemille,
 Ja laulut kohos kaikumaan
 Sen sulo säteille.

2. Ja Suomenkanja havahtuin
 Nuo laulut kummat kuuli,
 Ja sydän sykki innostuin,
 Jonk' kuolleheks jo kuuli.

3. Nyt ikivanhat niefokset
 Jo sulas laulun valta:
 Kän esin hengen aartehet
 Taas talwipeiton alta.

4. Ja kansa, tuntein itsensä,
 Nyt hehkuu taisteloihin;
 Mut kiitoksensa, lempensä
 Se kiintää laulajoihin.

5. Se parhaimpainsa parwehen
 Sun nimes aina kulkee,
 Ja laulus, laulu sydämen,
 Sydämiin aina kulkee.

6. Se laulu wienon-suruinen
 On niinkuin luonto Suomen,
 Mut myöskin lämmin, toiveinen
 Ruin kansan uusi huomen.

7. Se lauloi voimaa ihanteen
 Ja lempee hehkuvinta:
 Sen laulun tunsi omakseen
 Jokin nuori rinta.

8. Se nemböi Luojaan luottamaan
Ja epätoivon poisti,
Se näytti, kuinka onni maan
Silmissä lasten loisti.

9. Ja sydämihin lapsien
Myös lietsoit pyhää tulta:
He opeit maansa rakkauden
Ja aatteet juuret sulka.

10. Ja aatteet lapsiin tarttuivat,
Ne lumoin mahdollansa;
Mut lapset kerran warttuivat
Ja owat Suomenkansa.

11. Waikk' kättettyä sydämiin,
Ei haihdu aatteen taika,
Mut kerran kansain näkywiin
Sen nostaa uusi aika.

8. Oma maa.

Wallas autuas se, jof ei nuorena fortunut maaltaan,
Hyljätty onnensa kanss' urhoin haudoilta pois!
Ei sopis miehenä näin mun nuhdella taiwahan töitä,
Mutta mun syömmeni taas tahtowi huoata ees.
Kun minä muistan sen yön, jona rakkailta rannoilta
luowuin,

Nousewat silmiini nyt wieläkin wiljawat weet.
Ei mun mielestän', ei mene Pohjolan tunturit, joilla
Lasna ma kuultelin kuin jampo ja kantelo soi.
Siell' eli toimesa mies ja Wäinöstä lausuivat urhot,
Poi'at ja karhut puun juurella paimia löit.
Raittihat talwiset säät, rewon tult' oli taiwahan täynnä,
Kaunihit katsoa kuin aamulla alkawa toi.
Di, te kesäiset Pohjolan yöt, joina aurinko loistaa

Myötään, päilyen ween wienossa taimahan kans'!
 Teille jos Dnnetar sois min wielä, niin tuntisin kaikki,
 Saaret ja salmet ja myös tainvaalla tähdet ja kuun.
 Siellä mun huoleni on ja siellä mun muinaiset muistoin,
 Sinne mun kultani jäi, sinne mun ystäväin myös.
 Huoleti kiitelfööt muut Alppein seutuja kauniiks',
 Kauniimpi, kalliimpi on nulle mun syntymämaa!

9. Suomi.

1. Jos nähdä tahdot ihmemaan,
 Niin käyös Pohjolaan!
 Näät Pohjan tainvaat tuliset,
 Sen hongat helmiokjaset,
 Sä näet Suomenmaan.
 Siell' aalto rantaa suutelee
 Ja rannan kuuset kuiskailee:
 Tää meidän onmpi maa.

2. Ja sit' ei lahjaks Luojaltaan
 Sen kansa saanutkaan;
 Se miesten sydänhurmehet
 Se äitiensä kynnelet
 Toi hinnaks isämaan.
 Se työnsä hikiastehin
 Loi laihot itse wuorihin,
 Ja jai ne kaswamaan.

3. Wai! onmpi tustat tuhannet
 Sen lapset kokeneet,
 Ei kuitentkaan oo kuolemaan
 Tää käynyt kansa Suomenmaan,
 Se käy waan elämään.
 Sen rikkaus on — rakkaus,
 Sen woima — itseluottamus
 Ja usko Jumalaan.

4. Jos hornan henget herättäis
 Taas hahmot sortajain,
 Jos haudoistansa nousemaan
 Ja Suomeamme sortamaan
 Ne käydä koettais,
 Niin sortajansa surman sais,
 Kun miehet Suomen kohoais
 Ja maansa pelastais.

5. Tää maa on lehto Kalewan,
 On helmi Pohjolan
 Ruunussa Raikkivaltiaan,
 Se Pohjan sädepalollaan
 Saa tähdet sammumaan.
 Sen loihdulauluin säveleet
 On kaikkialla kaikuneet,
 On taiwaat tenhoneet.

6. Jos nähdä tahdot ihmemaan,
 Niin käyös Pohjolaan!
 Siell' aalto rantaa suutelee,
 Ja sulle kuuset kuiskailee:
 Sä näet Suomenmaan.
 Sen rikkaus on — rikkaus,
 Sen voima — itseluottamus
 Ja usko Jumalaan.

10. * Laps Suomen.

1. Laps Suomen, älä waihda pois
 Sun maatas ihanaa!
 Sill' leipä wieraan karwast' ois
 Ja sana karkeaa.
 Sen taiwas, päiw' on loistoton,
 Sen sydän sulle outo on.

Laps Suomen, älä vaihda pois
Sun maatas ihanaa!

2. Laps Suomen, kaunis sull' on maa
Ja suuri, loistokas.
Beet wälkky, maat sen wihoittaa,
Sen rant' on mainekas.
Nö kirkas, päivä lämpöinen
Ja taiwas tuhat-tähtinen.
Laps Suomen, kaunis sull' on maa
Ja suuri loistokas.

3. Laps Suomen, armas maafi tää
Siis muista ainiaan!
Sull' onnea ja elämää
Ei muuall' ollenkaan.
Jos minne tiesi olkohon,
Niin juures synnyinmaassas' on!
Laps Suomen, armas maafi tää
Siis muista ainiaan!

11. * Suomen walta.

1. Nouse, riennä, Suomen kieli,
Korkealle laikumaan!
Suomen kieli, Suomen mieli,
Niis' on suoja Suomenmaan;
Yksi mieli, yksi kieli
Wainön kansan soinnuttaa.
Nouse, riennä, Suomen kieli,
Korkealle laikumaan!

2. Suomalaisen tuokka, aura
Kyntäneet on Suomenmaan;
Kaswoi wehnä taikka kaura,
Maa on meidän perkamaa.

Kelläs tässä ois äänen vuoro
 Meidän maata johdattaa?
 Nouse siis sä, Suomen kieli,
 Korkealle kaikumaan!

3. Suomalainen, yksin festi
 Ruton, näljän aikana,
 Yksin miekallansa esti
 Bihollisen maastansa;
 Suomalain siis yksin käyköön
 Käsin ohjiin onnensa.
 Nouse, nouse, Suomen kieli,
 Korkealle kaikumaan!

4. Nänisjärvi, Pohjanlahti,
 Nuranrannat, Ruijan-suu,
 Siin on, Suomalainen, mahti,
 Jok' ei oo kenenkään muun,
 Sillä maalla sie oot mahti;
 Mä ääntäs halveksu!
 Nouse, riennä, Suomen kieli,
 Korkealle kaikumaan!

11.

12. Salomaa.

1. Yht' ihanaisena kuin sinut kerran näin, olet tuossa
 Tai'an luomana taas, kaunoinen salomaa.
 Taas näen sun, mökin tyhnen tuon, kufat, warjowat
 pensaat,
 Lammen wälkkyävän, waarat korkeat nuo.
 Nään sinut ennellään, nään taas tutut, lempeät kaswot,
 Joit' olen kaiwannut kuin kesä lämmintään.
 Raikki ma taas en nään: lukemattomat, armahat muistot
 Kuin kufat kirren alt' elpyvät taas elohon.

2. Tuolla ma lammellas olen soudellut useasti,
 Salmia kierrellyt, kaikua kuksannut;

Katsellut sylisjäs olen Bellamon neitosen maata
 Hurmaawan ihanaa, luokseen wiettelewää;
 Taikkapa, keinuen laineillas, wetes wälkkywän karjan
 Kietonut werkkoihin, nostanut wenheesen.

3. Tuoll' olen wuorellas sen loubistot kapuellut,
 Nousut kottan laill' ain' yhä korkeuteen,
 Nousut ja nähnyt mun pyhän, armaisen isänmaani
 Niinkuin morsiamen tynnenä loistossaan:
 Nähnyt auringon alas waipuvan salmien helmaan,
 Kultia lähteisjään heitellen yli maan,
 Tai punottain, ujostellen kuin salon impyen nähnyt
 Ruuttaren kehreäwän rihmaa häähamoseen;
 Tuon olen nähnyt ja siin' useast' olen istunut yöhön,
 Läneti istunut waan, aatoffisj' uneksuin.

4. Mut unohtaisinko nuo suloiset, ikimuistoiset hettet
 Tuolla sun helmassas, seurasi' ystäwien!
 Muistoja tuo joka puu, joka kulkainen, joka persas,
 Volkusi mutkikkaat, wiirisi salkoineen.
 Istunut tuoll' usein lakan all' olen, hartahin mielin
 Kuunnellut tarinaa ai'an muinoisen,
 Nähnyt waltawat hahmot sen, sekä rohkeudella
 Taas tulewaisuuden werhoa nostellut;
 Nähnyt kaunoiset unet maalleni, toiwonut sille,
 Toiwonut taiwasten antimet runsaimmat,
 Toiwonut sille kuun hopeoita ja kultia päiwän,
 Teilleen walkeuden, rauhoa rannoilleen.
 Niin, mitä toiwointaan, mitä aattelinkaan, mitä näinkään
 Tuolla sun helmassas, kulkainen salomaa!

5. Kaikki kun taasen nään, on sielullain pyhäpäiwä,
 Walkaistu tupa sen, työn tomut laastut pois,
 Kaikki on tyhntä ja rauhaistaa, waan rinta se sykkää,
 Muiston kellot kun kaukaa kaikuen soi.

13. Saarijärven Paavo.

1. Saarijärven salomailla asui
 Tilallansa hallaisella Paavo,
 Perfes, hoiti ahkerasti maataan,
 Mutta taivahalta kasvun toivoi.
 Waimoin, lapsineen hän siinä asui,
 Niukan leipänsä söi hiesi' otsan,
 Ojat kaivoi, kynti, touon kylwi.

2. Tuli fewät, nietos sulii mailta,
 Draista sen kanssa katos puolet.
 Tuli kesä, raet kulki mailla,
 Raatoi maahan puolet tähtäpäistä.
 Tuli syksy, kaikki ryösti halla.
 Tukkahansa repi waimo, lausuin:
 Paavo parka, kowan onnen lapsi!
 Sauwaan tartu, Herra meidät hylkäs;
 Miero raskas, raskahampi nälkä.

3. Käteen waimon tarttui Paavo, lausuin:
 Waikka koettaa, eipä hylkää Herra.
 Pane leipään puoleks petäjäistä,
 Raksin werroin oja ma kaiwan,
 Mutta taivahalta kasvun toivon.

4. Pantiin leipään puoleks petäjäistä,
 Oja loi Paavo raksin werroin.
 Lampaat myi ja siement' osti, kylwi.
 Tuli fewät, nietos sulii mailta,
 Mut ei orahia wesi wiennyt;
 Tuli kesä, raet kulki mailla,
 Raatoi maahan puolet tähtäpäistä,
 Tuli syksy, kaikki ryösti halla.
 Rintojaan löi Paavon waimo, lausuin:
 Paavo parka, kowan onnen lapsi,

Kuollaan pois, jo Herra meidät hylkäs;
Roma kuolo on, mut toivo turha.

5. Käteen waimon Paawo tarttui, lausuin:
Waikka koettaa, eipä hylkää Herra.
Pane toinen werta petäjäistä,
Djat kahta suuremmiksi ma kaiwan,
Mutta taivahalta kaswun toiwon.
Pantiin toinen werta petäjäistä,
Djat kahta suuremmiks loi Paawo,
Karjan myi ja siement' osti, kylwi.
Tuli kewät, juli nietos mailta,
Mut ei orahia wesi wiennyt!
Tuli kesä, raet fulki mailla,
Mut, ei kaatunutkaan kaunis olki;
Tuli syksy, siwu sitkaimitten
Kulki halla wiljaan koskematta.

6. Paawo lankes polwilleen ja lausui:
Waikka koettaa, eipä hylkää Herra.
Mutta miehellensä waimo wirkkoi:
Paawo, Paawo, riemull' ota sirppi,
Syrjähän nyt petäjäinen silkko,
Rufihisen nyt ma leiwän leiwon.

7. Käteen waimon tarttui Paawo, lausuin:
Waimo, waimo, sit' ei kuri kaada,
Joka toista hädässä ei hylkää.
Pane leipään puoleks petäjäistä,
Weihän naapurimme tou'on halla.

14. Runolaulaja.

1. Isossa hovilinnass' on pidot uljahat,
Kruunuista kirkkahista heloittaa valkeat,
Hopeat siellä hohtaa ja kullat välkähtää,
Ja sävelsoitot vienot iloiten helkähtää.
2. Ja kuitenkin riemu ei tunnu riemullen;
Jotakin siellä puuttuu, mut mit', ei tiedä ken.
Ilveillään, lauletahan, hymyillään, tanssitaan,
Vaan tavan vuoks on kaikki ja teeskelyä vaan.
3. Mut kartanolla ulkon' on riemu julkinen;
Siell' istuu kansan kesken mies vanha laulellen,
Ja korkealle laulu se kaikuu pilviin . . .
Kentiesi tuossa oisi iloksi suurtenkin.
4. Ja salin ovi kohta se loistoss' aukeaa,
Ja nuorukainen vanhust' esillen taluttaa:
„Paraimmat laulus, ukko, nyt laske soimahan,
Kevättä laula mieliin, iloa rintahan!“
5. Ja ovensuussa siinä hän seisoo kourussaan
Olento halpa, köyhä, ja sauva nojanaan,
Hopeelta hohtaa parta, hivukset pitkät sen
Ne lumivalkeoina valuvat harteillen.
6. Ja huonehessa valtaa kuin haudan hiljaus,
„Mitäpä tuokin täällä?“ vaan kuuluu kuiskahdus,
Ja yli otsain lentää pimeät varjot yön,
Ja kynttilätkin tuikkaa kuin läpi terhenvyön.
7. Mut ovensuussa vanhus virittää laulujaan;
Vavisten aluss' ääni ja värjyin kulkee vaan,
Kuin lintu, joka metsäst' on tuotu häkkihin;
Säveltään visertääpi sydämin tykkivin.

8. Vaan pian into nousee ja sydän lämpiää,
Ja sävel kasvaa, paisuu ja kaikuin helkääntää,
Ja ukon käyrä varsi se sorjaks kohoaa,
Ja silmist' ihmeenlainen välähdys tuikahtaa.

9. Hän sankareista laulaa, uroista Kalevan,
Ja valon taistelusta pimeyttä vastahan,
Hän neiden surman laulaa, mit' äidin lempi on,
Ja pojan tuiretuisen kamalan kohtalon.

10. Ja huonehess' on niin kuin salainen tenho ois,
Kuin aamull' on, kun koitar yön vaipan siirtää pois:
Värähtää koko luonto, puun lehvät vavahtaa,
Ja ruskoon peittyä taivas ja kastehelmiin maa.

11. Niin huoneessakin siellä nyt sydän sykähtää,
Punoittuu kalvas poski ja kyynel vierähtää,
Ja sumu jäinen haihtuu, yön varjot poistuvat,
Ja kirkkahasti taaskin heloittaa valkeat.

12. Ja ompi niinkuin riemu taas näyttäis riemullen,
Ei tunnu helke kullan, ei hohto hopeiden;
Iloitaan, laulettahan, hymyillään, tanssitaan,
Ja kaikki sydänt' ompi ja hartautta vaan.

13. Mut vanhus halpa, köyhä, tuo hyljeksitty,
hän,
Hän huoneen ylimmälleen sijallen viedähän,
Ja kaunis siinä on hän, kuin hohteess' auringon
Satehen vienon jälkeen puu sammaltunut on.

15. Muinaiset ajat paremmat.

Ajattelen aikojani,
Muistan muita päiviäni,

Parempia päiviäni,
 Entistä elantoani.
 Muin' oli ajat paremmat,
 Päivät kaikki kaunihimmat,
 Päivänlaskut laupiaammat,
 Koriimmat huomenkoitot.
 Toisin silloin touko kasvoi,
 Toisin maa orahan otti.
 Silloin nousi nuoret heinät
 Kun ma nousin nuorukainen;
 Silloin kasvoi kaikki kaislat,
 Kun ma kasvoin kaunis lapsi.
 Kasvoin koissa korkiassa,
 Ylenin ylituvissa,
 Kaunihilla kannikoilla,
 Liioilla lihamuruilla.
 Vaan tuli surma suutimaton,
 Kesken yötä kenkimätön,
 Pois otti minun poloisen,
 Kauas kantoi Karjalasta,
 Näille ouoille oville,
 Veräjille vierahille,
 Jossa harvoin päivä paistoi,
 Harvoin kuutamet kumotti;
 Harvoin on kuultu kuikan ääni,
 Harvoin kaakkurin kajatus;
 Harvoin on hauki vierahana,
 Siika ei sinä ikänä,
 Lohen poik' ei polvenahan.
 Niinpä nyt tätä nykyä,
 Tällä tuhmalla iällä,
 Sian tieän, kussa synnyin,
 Kanssa kaiken, kussa kasvoin,
 En tieä sitä sioa,
 Kussa kuolo kohtajavi,
 Hengen loppu loukahtavi,

Näillä ouoilla ovilla,
Veräjillä vierahilla.

16. Kiitos rauhasta.

1. Ole kiitetty Jumala,
Ylistetty luoja yksin,
Kun annoit rajalle rauhan,
Suomehen hyvän sovinnon;
Raja jo rauhassa elävi,
Suomi kaikki suosiossa!

2. Ole kiitetty Jumala,
Ylistetty luoja yksin,
Kun päästit omille maille,
Poies mailta vierahilta;
Päästit siitä pälkähästä,
Siitä keinosta keritit!

3. Kauan me pojat poloiset
Alla miekan melskasimma;
Joka mies, joka hevonen,
Tulen tuskoa piteli,
Panun vaivoa vaelti.
Jalot jaamat kaivettihin,
Puhki vaaroista puhettiin,
Sillat suuret siivottihin
Poikitse joka joesta,
Siitä kulki kuulut miehet,
Miehet ankarat ajeli.
Hevoset hikoi veessä,
Varsat vaahessa samosi,
Vesi tippui vempeleestä,
Rasva rahkehen nenästä,
Postia kulettaessa,

Lerpottia lennättäissä,
Laihtui tammalautaselta,
Vertyi vempelen kohasta,
Vetäessä vaikiata,
Raskahia raataessa.

4. Yön tullen, pimeten päivän,
Aletessa aurinkoisen,
Piti matkoilla majata
Tervatynnyrin tykönä,
Tahi luskata lumessa,
Pauhaella pakkasessa.
Vaaroilla valantehillä,
Korkehilla kompakoilla,
Tomueli tervastorvet,
Olkikoppolit kohosi,
Josta vaaria varoimma,
Viholaista vartioimma.

5. Tuota toivoimma poloiset,
Tuot' aina ajattelimma,
Kun kohoisi koiliskoinen,
Huomenvarjo valkeneisi,
Ehkä toisi toinen päivä
Rauhan rakkahan sanoman;
Yön mennen, valeten päivän,
Yletessä aurinkoisen,
Yks' oli entinen e'essä,
Vaiva vanha vieressämme.

6. Suven tullen, suon sulaten,
Lätäköien lämmitessä,
Muut vuotti hyveä vuotta,
Katsoi kaunista keseä,
Meill' oli vilu vilulta,
Nälkä toiselta nälältä,

Tunturia tullessamme,
 Vaaroja vaeltaessa;
 Markan maksoi leivän kanta,
 Muru mullisen vasikan,
 Kaakku kaksivuotehisen,
 Sa'an pyy, tuhannen tetri.

17. Wäinämöisen sanoja.

1. Läksi veljekset vesille,
 Emon lapset lainehille;
 Kielti vanha *Wäinämöinen*,
 Epäsi suvannon sulho,
 Kielti kolmesta pahasta:
 Vesillä viheltämästä,
 Lainehilla laulamasta,
 Venehessä vieremästä,
 Purressa parahtamasta.

2. Oli veljekset vesillä,
 Emon lapset lainehilla;
 Kielti vanha *Wäinämöinen*,
 Epäsi suvannon sulho,
 Kielti kolmesta pahasta:
 Suolimasta siian suolta,
 Hauin vuolta vuolimasta.
 Syömästä kalankutuja.
 Noin se virkkoi *Wäinämöinen*,
 Ennensyntynyt pakisi,
 Nuoremmalle veiollensa:
 „Ei sinun pitäisi syöä,
 Ei sinun, ei muienkana,
 Siian suolta, hauin vuolta,
 Ahvenen alaista puolta,
 Kuujaasen kutumäitiä.“

3. Tuli veljekset vesiltä,
 Emon lapset lainehilta;
 Kielti vanha *Wäinämöinen*,
 Epäsi suvannon sulho,
 Kielti kolmesta pahasta:
 Yksin öillä kulkemasta,
 Humalassa huutamasta,
 Maantiellä makoamasta,
 Syänyöllä soutamasta.
 Vaan ei kiellyt *Wäinämöinen*,
 Evännyt suvannon sulho,
 Hukkuvata huutamasta
 Kuollutta makoamasta.

4. Kielti vanha *Wäinämöinen*,
 Epäsi suvannon sulho,
 Atroa poron perästä,
 Lapinmaasta taikinoa;
 Kielti uimasta uhalla,
 Veikan vettä soutamasta.

5. Kielti vanha *Wäinämöinen*,
 Epäsi suvannon sulho,
 Kukkaroa paikattua,
 Vyöltä miehen naimattoman;
 Kielti työtöntä taloa,
 Toukoa tekemätöntä.

6. Kielti vanha *Wäinämöinen*,
 Epäsi suvannon sulho,
 Kielti maata miehetöntä,
 Kirvehetöntä kyleä,
 Eloa emännätöntä,
 Koiratonta kartanao.

7. Vielä kielti *Wäinämöinen*,
 Epäsi suvannon sulho,
 Kullalle kumartamasta,

Hopialle horjumasta,
Vanhan nuorta tahtomasta,
Kaunista käkeämästä.

8. Sanoi vanha *Wäinämöinen*
Nuoremmalle veiollensa:
Kaunis on kattila tulella,
Vaikka vettä kiehukohon;
Hyvä mieli miehen päässä,
Vaikka ilman istukohon —
Väki ei väännä hartioita,
Säre ei mieli miehen päätä.

9. Sanoi vanha *Wäinämöinen*
Nuoremmalle veiollensa:
Hoiä hongaista venettä,
Hoiä hongan vestäjätä;
Pah' on orja palkatonna,
Paha paljon palkan kanssa —
Osallahan mies elävi,
Koira toisen kohtalolla.

10. Sanoi vanha *Wäinämöinen*
Nuoremmalle veiollensa:
Suo vilja vihattavalle,
Rahat raukoteltavalle!
Hullu saapoa vihaavi,
Siitä saapi saamatonki,
Viha viepi viljan maasta,
Kateus kalan veestä.

11. Sanoi vanha *Wäinämöinen*
Nuoremmalle veiollensa:
Aina auttavi Jumala,
Ajan kunkin katkasevi;
Viipyen erät paremmat,
Kauan ollen kaunihimmat —
Harvoin syötti harva verkko,
Silloin suurilla kaloilla.

12. Sanoi vanha *Wäinämöinen*
 Nuoremmalle veiollensa:
 Jumalass' on juoksun määrä,
 Ei miehen ripeyessä;
 Juokseva johonkin saapi,
 Käypä kauas kerkiävi —
 Usein käypi käypä härkä,
 Kun jo hengästyivät hevonet.

13. Sanoi vanha *Wäinämöinen*
 Nuoremmalle veiollensa:
 Sitä kuusta kuuleminen,
 Jonka juuressa asunto;
 Kiitä muille muita maita,
 Itselle omia maita —
 Omat maat makuisimmat,
 Omat metsät mieluisimmat.

14. Sanoi vanha *Wäinämöinen*
 Nuoremmalle veiollensa:
 Väli on väättyllä vitsalla,
 Väli vääntämättömällä;
 Mies tulevi neuvotusta,
 Koira neuvottomasta —
 Tieto ei miestä tieltä työnnä,
 Neuvo syrjähän syseä.

15. Sanoi vanha *Wäinämöinen*
 Nuoremmalle veiollensa:
 Soisin Suomeni hyväksi,
 Karjalani kaunihiksi;
 Hyvin aina eletäväksi,
 Kunnialla kuoltavaksi —
 Laiskat Lappihin menevän,
 Muut veltot Wiron vesille.

18. Vapautettu kuningatar.

1. On vuoren huipulla linna, se katsovi laaksohon,
Mut niinkuin hauta jylhä ja kolkko se on, eloton:
Lukoss' on sen rautaportit, valo ikkunoist' ei näy,
Vaan ääneti niinkuin aaveet sen tornissa vartijat käy.

2. Välin sentään, yö kun tyyntyy, kun aurinko mailt' on pois,
On niinkuin laulua hellää ja vienoa sieltä sois;
Kuningatar siellä laulaa, niin laaksossa kerrotaan,
Mut ken hän on sekä mistä, ei tiedä ainoakaan.

3. Sanotaan: on hänkin ollut maan valtija ylhäinen,
Ja kauneudestaan kuulu yli merten, mannerten;
Mut aamu kun kerran koitti, pois, pois hän on hävinnyt...
Saalistahan linnan herra yöt, päivät vahtivi nyt.

4. Välin vaan, kun vartijat nukkuu ja tyynenä saapuu yö,
Kuningattaren raukan rinta vapahammin silloin lyö,
Hän silloin yölle laulaa surujansa ja murheitaan,
Kadotettua kauneuttansa, vapautta ja toiveitaan. — —

5. Näin matkamies tuli kerran, jo saapui linnan luo,
Ja linnasta laulut kuuli, oli tuttuja laulut nuo;
Ja rinta nyt syttyy hällä, tuli outo nyt käy sydämeen,
Ja hän lähtevi mailleen jälleen ja ne laulavi kansalleen.

6. Ja on kuin ilma lämmin taas hengähtäis yli maan:
Runoruhtinaskin ihastuin nyt taas koskevi kanneltaan,
Ja soitto ei ennen kuultu sen kielistä nyt salamoit:
Siin' urhous, maine, lempi, pyhimmät elon tunteet soi.

7. Ken siit' ei hurmautuisi? ken enää kylmäks jäis?
Ken miekkaa nyt ei tahkois, ken keihäst' ei terästäis?
Mut kuningatar hän linnass' yhä laulavi murheitaan:
Pois, pois vapauttaja viel' on, ties, saapuuko milloinkaan!

8. Oi, saapuu, saapuu! Tuolla mies joutuen kiirehtii,
Kypäristään välkkyvi päivä ja miekasta kuu sädehtii:
„Pelastettava maan on äiti!“ hän huutavi kansallen,
Ja se soi kuni ukkosen ääni: „ken nyt mua seuraa, ken?“

9. „Oi, turhaa! pois on poissa!“ — Hän vinhemmin vaan käy —
 „Oi surmasi helmaan kiidät!“ — Hän koht' ei enää näy.
 Ylös vuoren rinnett' astuu, jo saapuvi linnan luo,
 Sadan miehen voimat hällä, kun ryntää nyt uros tuo.

10. Jo rautaportit murtuu, jo aukeevi haudan suu,
 Sen vartija-joukko jo häilyy niinkuin raju-ilmassa puu,
 Jo lehtiä, oksia tahtuu, jo kaatuvi runkokin . . .
 Ja kuin rytömetseen kautta tie kulkevi sankarin.

11. Jo nyt olet vapaa, äiti! pelastukses hetki nyt lyö!
 Tule päivän valkeuteen nyt, jo mennyt on pitkä yö!
 Taas syttyvi silmäs tuike, taas poskilles puna saa,
 Ja voi sitä, ken hiuskarvaa nyt päästäsi notkistaa!“

12. Ja linnasta hän taluttaapi kuningattaren ilmoillen,
 Ja vastahan kansan joukko jo rientävi riemuillen.
 Ja on kuin laulua hellää ja vienoa taasen sois,
 Mut aamulaulua on se, yö on ijäks mennyt pois.

13. Kuningatar istuimellaan taas istuvi loistossaan,
 Ihanaisena niinkuin päivä ja kuuluna ympäri maan. —
 Mut vuoren huipulla linna vuosi vuodelta vaan häviää,
 Pian maan tasallen kukistuu se, kivi ei kiven päälle jää.

19. * Suomen Ruhtinaalle.

1. Eläköön armias,
 Rakkahin Ruhtinas
 Suomenkin maan!
 Täälläkin toimea,
 Tapoja, taitoa,
 Parempaa oloa
 Kartuttamaan!

2. Pahojen pelvoksi,
 Oikeuden ohjaksi
 Eläköön hän!

Korvenkin kodassa
 Kullenkin omansa,
 Orvollen osansa
 Säilyttämään!

3. Karttaa suo, Jumala,
 Kavalain juonia
 Kansan ja maan;
 Hänestä hoivamme,
 Turvamme, toivomme,
 Armahin apumme
 Ain' olkohon!

4. Eläköön Ruhtinas,
 Vilpitön valtiias
 Meidänkin maan:
 Rantamme rauhassa,
 Lakimme vahvana,
 Uskomme vakaana
 Varjelemaan!

20. * Porilaisten marssi.

1. Poi'at kansan urhokkaan,
 Mi Puolan, Lützenin ja Narvan tanterilla verta
 vuoti,

Viel' on Suomi voimissaan,
 Voi vihollisen hurmehella peittää maan.

Pois, pois, toimet rauhaisat!

Jo tulta tuiskii, myrsky käy, jo viuhkaa kanuu-
 nasta luoti.

Eespäin, miehet uljahat!

Meit' urhoollisten isäin henget seuraavat.

Kas kunnian

Kuin tähti meille hohtaa!

Tuttavahan

On verityö, mi kohtaa.
 Eespäin kaikki rientäkää!
 Vapautemme ikivanha tie on tää.
 Voittoisa lippu meitä johtaa,
 Muinahis-aikain taisteluista ryysyinen.
 Eespäin, sä jalo vaate verinen!
 Viel' liehuu jäännös Suomen värein entisten.

2. Suomi, maamme kotoinen,
 Et veren vuotamatta joudu koskaan vihollisen alle,
 Eikä ijäss' ikien
 Tää kansa väisty, vapauttaan hyljäten.
 Kuolla voipi urho vaan,
 Ei vaaraa välttä, pakene, ei antau hän sortajalle.
 Kuolo, onni sotilaan,
 Osamme olkoon, taistella kun saimme vaan.
 Siis miekkahan
 Ja vastaan vainojaamme!
 Tie kuoleman
 Vie kohden kunniaamme.
 Viipymättä rynnätkää!
 Nyt meidän aik' on, kallis elon aik' on tää!
 Suojelematt' ei jäänyt maamme,
 Harvennut todistaa sen joukko urhokas.
 Eespäin käy jalo lippu uskaljas!
 Täss' suomalaiset on sun henkivartijas.

2l. Suomen naisille.

1. Maailmassa raivoaapi
 Sota alinomainen,
 Kunnes valo vallan saapi
 Yli öisen pimeyden.
 Pimeydellä vielä valta
 Suuri Suomenmaassa on,
 Kunnes pilvipeitteen alta
 Koittaa päivä sumuton.

2. Ylös Suomen nuoret naiset!
 Lähtään mekin taistohon!
 Vaikk' on voimat vajavaiset,
 Ehkä apuna ne on.
 Kyllä kutsumus on suuri —
 Lähtään matkahan nyt vaan!
 Pimeyden jäykkä muuri
 Kerran mahaan kaadetaan.

3. Valon lippunen jo liehuu,
 Kutsuu sodan kunniaan.
 Veri urhon rinnass' kiehuu,
 Neiden posket punottaa,
 Sydän hehkuu, silmä loistaa,
 Lihuessa lippusen —
 Suokoon Luoja hänen poistaa
 Suomestamme pimeyden!

4. Onnee sulle, sointusalle
 Kielellemme ainian!
 Julista jo maailmalle
 Ajan tulleen armahan.
 Ajan, jona arvon kantaa
 Riennot ihmishenkien,
 Ajan, joka voiton antaa
 Valon sotaurhoillen!

5. Siis sä, Suomi, pääsi nosta
 Muiden maiden rinnalla!
 Itsellesi maine osta
 Hikes, veres hinnalla!
 Vielä kerran päivän koitto
 Valkeneepi Suomelle.
 Sodan päättyessä voitto
 Tunnustetaan valolle.

6. Armoo valon lähtehestä
 Anokaamme ainian!

Muutoin intomme ei kestä:
 Pimeys vie valtikan.
 Kyllä vastuksemme voittaa
 Lempi, väsymätön työ.
 Kyllä aamu kerran koittaa,
 Vaikka synkkä viel' on yö!

22. * Kesän viimeinen kukka.

1. Nyt kesän viime kukka
 Kukoistaa yksin vaan,
 Siskoistaan ruusu rukka
 Jäi myrskyyn maailmaan.
 Ei kukkaa ruusunlaista
 Syyslaaksoss' ollenkaan,
 Ken voisi kaunokaista
 Kuvastaa ruskoaan.

2. En suojatta ma sallis'
 Sun, kukka, kuihtuvan,
 Vaan siskojes luo, kallis,
 Sun soisin nukkuvan.
 Ma lehtes hiljaa heitän
 Haudalle siskojen
 Ja sunkin sinne peitän
 Vienoisten vierehen.

3. Niin itse seuraan sitten
 Kun mennyt multakin
 On joukko ystävitten,
 Se mulle rakkahin.
 Kun kuolon kello soipi
 Jo veikon viimeisen,
 Ken jäädä yksin voipi
 Maailman murheesen?

23. Isänmaan virsi.

1. Oi kuningasten kuningas,
Sä maan ja taivaan valtias,
Myös tälle maalle silmäs luo
Ja armos runsaat lahjat suo!

2. Vähäinen meidän kansa on,
Maailman silmiss' arvoton;
Vaan mitä mahtavinkin vois,
Jos voimaa Sult' ei saanut ois?

3. On edessäs kuin tomu vaan
Suuruudet, voimat, vallat maan;
Kun viittaat, korkein alenee
Ja matalaiset ylenee.

4. Kuink' usein juuri valitset
Aseikses pienet, alhaiset,
Siks, että Sinun voimasi
Selvemmin heissä näkyisi.

5. Kun tahdoit kansan valitun,
Otitpa ylenkatsotun
Ja halvan Juudan kansan, sen
Teit vartijaksi totuuden.

6. Ja Bethlehempä, pienoisin
Tuo kaupungeista Juudankin,
Sai armon armoist' ylimmän,
Messiaan nähdä syntyvän.

7. Oi Herra, kuule meitä myös,
Tee meissäkin Sun armotyös!
Suuruutta emme rukoile,
Me pienuutemme tyydymme.

8. Jos meidän kansa aina sais,
Vaan olla palvelijanais,
Sun töitäs aina toimittaa,
Valistua ja valistaa!

~~331. V. 56.~~

Suom. lastenkirj. 3.

Runoja

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 102 1566

X

